

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Libor Fojt

(ESF B-HPS FP, bakalářské prezenční)

New York Stock Exchange

(seminární práce PFFITR Finanční trhy)

Brno 2007

Obsah:

Úvod	3
Historie NYSE	3
Organizace a členové NYSE	5
Obchodování na NYSE	7
Základní číselné údaje	10
Indexy	11
Závěr	13
Použitá literatura a prameny	14
Přílohy	15

1. Úvod

V následující seminární práci se pokusíme stručně představit historii New Yorkské burzy. Představíme též základy jejího každodenního fungování, organizaci a některé technologie, které burza využívá pro své fungování. Na závěr uvedeme pro ilustraci několik základních číselných údajů a grafů též informace o hlavních indexech této burzy.

2. Historický přehled

I když určité záznamy o obchodování s cennými papíry se v USA objevují již v 17. století, skutečný vznik se datuje do konce 18. století. Spouštěcím mechanismem pro vznik burzy byla Válka za nezávislost respektive její ekonomické dopady. V roce 1790 dochází k první velké emisi státních dluhopisů, které mají pokrýt válečné dluhy. Vzniká tak trh s vládními dluhopisy. Druhým zásadním krokem v historii burzy bylo uzavření Buttonwoodské smlouvy. Podepsalo ji 24 brokerů a smlouva zakládá oficiální trh s cennými papíry. Tito obchodníci se schází vždy v poledne na Wall Street, v budově č. 22. Na tomto trhu se obchoduje pouhých 5 titulů a jako první byli obchodovány akcie Bank of New York. Až v roce 1817 je oficiálně založena New York Stock & Exchange Board se sídlem na Wall Street č. 40. Na burze v této chvíli existuje 8 firem a 19 jednotlivců, kteří obchodují s cennými papíry. Ve 20. letech je na burze obchodováno asi 1000 ks cenných papírů. Za deset let toto číslo vzrostlo na 8500 ks denně i přes fakt, že Wall Street zasáhl v roce 1835 velký požár a burza byla nucena fungovat v náhradních prostorách. Roku 1844 je vynalezen telegraf, což mění způsob organizace burzy, kde se doposud obchodovalo metodou „veřejného křiku“. Přelom 50. a 60. let je pro burzu kritickým obdobím. V roce 1857 krachují významné společnosti The Ohio Life Insurance & Trust Company a na burze dochází k propadu. Následuje Občanská válka, kdy se na burze neobchoduje vůbec.

V roce 1863 New Yorkská burza dostává nové jméno New York Stock Exchange a oficiální zkratku NYSE. Stěhuje se na Broad Way a pomocí technologie

transatlantického kabelu může komunikovat s burzou v Londýně. Po roce 1868 dochází ke dvěma důležitým inovacím na burze – členství v burze je obchodovatelné a NYSE žádá, aby kotované společnosti poskytovaly své výroční zprávy. Důležité je i zmínit čistě technologickou inovaci v podobě prvního telefonu na NYSE v roce 1878. Na konci století, konkrétně v roce 1896, vzniká jeden ze zásadních indexů – Dow Jones Industrial Average.

V roce 1901 se na burze obchoduje v objemu 261 milionů dolarů a objem obchodu s dluhopisy dosahuje 1 miliardy dolarů. NYSE se stěhuje do větších nových prostor na Broad Way 18. Počátek století byl ale také ve znamení paniky na trhu v roce 1907, kterou zapříčinil pád Knickerbocker Trust, v té době přední New Yorkské banky. Pád měl široký dopad na všechny městské banky a jeho důsledkem bylo i přijetí nového zákona o emitování akcií nazvaného Blue Sky. Další činnost burzy je přerušena 1. Světovou válkou v roce 1914. Burza je nečinná po čtyři a půl měsíce, což je dodnes historicky nejdelší přerušení aktivit na NYSE.

V konečném důsledku ale 1. Světová válka vytvořila z NYSE světovou finanční jedničku, jelikož USA z války vyšlo jako vítěz a nejméně poškozený stát. V letech po válce je na burze zaveden centralizovaný clearingový systém a až do roku 1929 burza prudce stoupá. 29.10.1929 nastává krach na NYSE, který se během pár dnů projeví po celém světě jako velká hospodářská krize. K slavnému „černému pátku“ došlo již o čtyři dny dříve, ale právě „černé úterý“ 29.10. tento propad dokončilo. V roce 1933 byl Dow Jones Index na 11 procentech své hodnoty před krizí. Na původní hodnotu ze 28.10.1929, která byla 381.17, se opět dostal až v roce 1954. Trvalý růst burzy se objevil až v roce 1949.

V 60. a 70. letech dochází k všeobecnému rozvoji burzy. Objevuje se index NYSE Composite, tehdy pojmenovaný jako Common Stock), který zahrnuje všechny kótované akcie. Postupně se opouští fyzický pohyb cenných papírů a přechází na automatizaci. V roce 1967 je přijata první žena mezi členy burzy a přesně za deset let je členství otevřeno i pro zahraniční obchodníky.

V dalších dekádách NYSE díky zavádění nových technologií roste a překonává nové hranice. Roku 1982 je za jeden den obchodováno 100 milionů akcií, o deset let později je tento počet zdvojnásoben. Vážný pokles až o 22 procent zažívá burza v roce 1987. Devadesátá léta jsou ve znamení bezdrátových technologií pro obchodování a před koncem milénia v roce 1999 Dow Jones index nabývá hodnoty 10000.

Po roce 2000 se na NYSE objevuje první index pokrývající globální společnosti. Kombinuje indexy NYSE, S&P, index Tokijský a Německý. Index je označen jako S&P Global 100. Poslední významnou událostí na NYSE s globálním dopadem byly útoky na WTC 11. září 2001. Po tomto datu byla burza zavřena na čtyři dny a znovu byla otevřena 17. září.¹

3. Organizace a členové NYSE

„Stejně jako ostatní americké burzy má i NYSE formu akciové společnosti. Nejvyšším orgánem burzy je Rada ředitelů, volená členy burzy. Mezi nejdůležitější pravomoce Rady ředitelů patří:

- *přijímání nových členů*
- *schvalování rozpočtů burzy*
- *schvalování disciplinárních opatření*
- *přijímání cenných papírů k obchodování“²*

Členem NYSE může být pouze fyzická osoba. Proto firmy se zájmem obchodovat na burze musí určit své oficiální zástupce. Tito pak jsou řádnými členy NYSE a pokud reprezentují nějakou firmu, tak firma se označuje jako členská organizace.

---

¹ Historické údaje získány z:

NYSE – About Us – Timeline. < http://www.nyse.com/about/history/timeline_chronology_index.html > (verifikováno 20. 10. 2007)

PETRÁČEK, David: *Analýza, komparace a vývoj indexů Americké burzy a burzy v NSR.*. Brno : Ekonomicko-Správní fakulta MU, 2005. Str 13-15. Diplomová práce.

² Převzato z:

PETRÁČEK, David: *Analýza, komparace a vývoj indexů Americké burzy a burzy v NSR.*. Brno : Ekonomicko-Správní fakulta MU, 2005. Str 22. Diplomová práce.

Na burze může obchodovat 1366 členů. Termín pro právo na toto obchodování je „sedadlo“ (anglicky „seat“). Jak bylo řečeno výše, tato sedadla jsou obchodovatelná a dohled nad jejich koupí a prodejem má Rada ředitelů. Cena sedadla závisí na kapitálovém trhu. Zde uvádíme několik několik historicky zajímavých údajů:

- v posledním období jedna z nejnižších cen sedadla byla 35000 USD v roce 1972
- nejvyšší cena se udává na 2650000 USD v roce 2000.

Větší představu o vývoji cen sedadel na NYSE můžeme získat z tohoto grafu:

Jednotlivé údaje o ceně sedadla byly přepočteny tak, aby odpovídaly kupní ceně dolaru v roce 2005. Můžeme si všimnout skutečnosti, že nejvyšší ceny dosahují sedadla v obdobích krize na burze. Zvláště rok 1929 je velice patrný.³

Samotní členové burzy pak můžeme označovat či dělit na:

Makléře (Commision brokers)

³ KEDROSKY, Paul: *NYSE Seat Sale Prices: 1910-2005* <http://paul.kedrosky.com/archives/001607.html> (verifikováno 20.10.2007)

Jde o nejpočetnější skupinu na burze. Tito makléři jsou zaměstnanci jednotlivých firem a obchodují s cennými papíry. Většinou více makléřů zastupuje jednu firmu, aby mohli plnit zakázky svých klientů. Pracují za provizi. Tyto provize také slouží jako hlavní zdroj příjmů členských firem.

Floor brokers (two-dollar broker)

Pracují hlavně jako pomocní makléři v době, kdy se obchoduje více nákupů a prodejů. Nemají žádnou členskou firmu a můžou tak pracovat i pro více společností, které zrovna nemají své oficiální zástupce. Za svou práci obdrží část makléřské provize. V minulosti dostávali 2 dolary na 100 realizovaných akcií. Od tohoto pravidla vzniklo jejich alternativní označení.

Specialisté

Je broker i dealer zároveň. Vyřizuje objednávky akcií, ke kterým je registrován a zároveň nakupuje na vlastní účet. Každý cenný papír má jednoho specialistu a v NYSE jich je přibližně 470.

Registered traders (floor traders)

Členové burzy, kteří obchodují na vlastní účet. Nejsou specializovaní na určitou akcii. Vlastní každý jedno sedadlo.

Bond Brokers

Obchodníci s dluhopisy. Pracují na vlastní i na cizí účty.⁴

4. Obchodování na NYSE

„Burza v New Yorku má charakter prezenční burzy, na které se používá systém řízený cenou. Obchody s cennými papíry se na NYSE odehrávají v oddělených sálech.

---

⁴ údaje získány z:

PETRÁČEK, David: *Analýza, komparace a vývoj indexů Americké burzy a burzy v NSR.* Brno : Ekonomicko-Správní fakulta MU, 2005. Str 22-23. Diplomová práce.

NYSE Glossary na <http://www.nyse.com/> (samostatná aplikace bez URL adresy, funkčnost verifikována 20.10.2007)

V každém burzovním sálu jsou na parketu burzy vyznačena obchodní místa. V akciovém sálu je jich celkem 17. Každé obchodní místo obsahuje 22 sekcí a v každé sekci se obchoduje s určitým počtem zaznamenaných akcií. Akcie mohou být obchodovány jen ve stanovené sekci.“⁵

Samotné obchodování na burze probíhá od pondělí do pátku od 9:30 do 16:00. Každý burzovní den otvírá a uzavírá zazvonění na slavný zvonek („The Bell“). Na začátku dne specialisté určí zahajovací cenu každé své akcie na základě nabídky a poptávky. Transakce na burze vstupuje v platnost ústní dohodou a jejím následným písemným potvrzením. Obvykle se transakce provozují s balíky akcií v počtu 100 kusů u kmenových a minimálně 10-25 kusů u prioritních. Dluhopisy se obchodují v minimální hodnotě 1000 USD.

Abychom mohli konkrétněji popsat průběh jednoho obchodu na NYSE, musíme se napřed seznámit s některými technologiemi, které jsou na burze využívány:

SuperDot Systém

Členské firmy využívají tento systém, aby elektronicky zaslali objednávku ke svým stánkům (tj pro ně vyhrazeným místům) a zástupcům na burze. Když je požadavek vyřízen, přes tento systém jde i zpětná vazba o něm.

Broker Booth Support Systém

Podpůrný systém, který umožňuje lepší konkretizaci příkazů přes systém SuperDot. Zkratka je BBSS.

Wireless Data System

Označovaný též NYSE WDS nebo jen WDS. Umožňuje obchodníkům přijímat příkazy na burzovním parketu nebo naopak různá data odesílat. V podstatě jde o variaci na mobilní telefon využívající jen místní bezdrátový přenos.

---

⁵ Převzato z:
MUSÍLEK, Petr: *Trhy cenných papírů*. Praha : Ekopress, 2002.

Consolidate Trade Systém

Neboli CTS. Jde o vysokorychlostní obdobu internetu zaměřenou na ceny a objemy obchodů s cennými papíry. Jde jen o informační systém.

Display Book

Používá se i termín Point-of-Sale Display Book či zkratka DBK. Toto zařízení slouží specialistům jako databáze příkazů, evidenční systém a nástroj pro šíření informací o obchodech.

NYSE využívá samozřejmě více takovýchto systémů, zde jsme uvedli ty nejzásadnější. Samotné zúčtování a clearing všech transakcí provádí organizace MCC – The Midwest Clearing Company. Ta je součástí jednotné clearingové sítě zřízené roku 1975.⁶

Na doplnění problematiky popíšeme průběh jedné transakce na NYSE. V textu využijeme výše popsané systémy:

- klient chce realizovat investici na burze, proto kontaktuje svého brokera na NYSE
- s brokerem konzultuje svoji investici; broker všechny potřebné informace může okamžitě získat ze CTS
- výsledkem dohody je určení přesné a akcie a jejího počtu, který má být nakoupen; k odeslání informace je využit SuperDot
- příkaz na nákup je odeslán na parket burzy příslušnému Floor Brokerovi; využit je BBSS
- Floor broker opouští své místo a jde na místo, kde je příslušný specialista pro danou akcii

---

⁶ Zpracováno podle:

PETRÁČEK, David: *Analýza, komparace a vývoj indexů Americké burzy a burzy v NSR.*. Brno : Ekonomicko-Správní fakulta MU, 2005. Str 24-25. Diplomová práce.

NYSE Glossary na <http://www.nyse.com/> (samostatná aplikace bez URL adresy, funkčnost verifikována 20.10.2007)

- Se specialistou poté domlouvá obchod; specialista využívá DBK; výsledek obchodu je poté zanesen do CTS a přes příslušný kanál BBSS a SuperDot jdou informace zase zpět
- Samotná transakce proběhne tři dny po jejím uzavření⁷

5. Základní číselné údaje NYSE

- objem obchodů za den průměrně 5 miliard; k 22.10.2007 přesně 3 486 986 000
- k datu 31. prosince 2006 bylo na NYSE kotováno 2764 společností
- celková hodnota těchto společností je asi 25 bilionů USD
- 451 společností je neamerických; jejich hodnota je asi 9,6 bilionů USD
- nejvíce neamerických společností v NYSE je z Velké Británie; Česká ani Slovenská republika zde nemají ani jednu společnost⁸

Aby společnost vůbec mohla být v NYSE, musí splňovat tyto podmínky:

- společnost musí mít nejméně 2000 akcionářů, přičemž každý akcionář musí vlastnit nejméně 100 akcií,
- minimální objem veřejně obchodovatelné emise činí 1,1 mil. akcií,
- měsíční objem nad 100.000 akcií,
- tržní kapitalizace nejméně 40 mil. USD (tržní kapitalizace je součin počtu akcií v emisi a jejich tržní ceny),
- hodnota stálých aktiv musí být větší než 40 mil. USD
- zisk za poslední fiskální rok musí být nejméně 2,5 mil. USD a nejméně 2 mil. USD v předešlých dvou letech.⁹

---

⁷ Zpracováno podle:

NYSE *Stock Bought and Sold*. <http://www.nyse.com/pdfs/StockBoughtAndSold.pdf> (verifikováno 20.10.2007)
 PETRÁČEK, David: *Analýza, komparace a vývoj indexů Americké burzy a burzy v NSR.*. Brno : Ekonomicko-Správní fakulta MU, 2005. Str 24-25. Diplomová práce.

⁸ NYSE *Listed Securities*. <http://www.nyse.com/about/listed/1170350259411.html> (Verifikováno 20.10.2007)

⁹ Big Board Stocks aneb společnosti z NYSE

<http://www.investice.cz/new/Naucne/?s=naucne&i=D7CE3298598311D5B99C0050DA6F03CE> (Verifikováno 20.10.2007)

6. Hlavní indexy

NYSE Composite Index

Index, jehož účelem je zachycovat stav co nejširšího spektra společností. Jsou zde zastoupeny americké i neamerické společnosti ze všech oblastí výroby.

- 1598 amerických společností
- 332 neamerických společností
- 24 % finanční sektor, 14 % průmysl paliv, 11 % průmysl
- symbol NYA; hodnota k 22.10.2007 - 9930.78

Následují grafy vývoje indexu za poslední měsíc a rok.¹⁰

Stock Price in Dollars

Stock Price in Dollars

Dow Jones Industrial Average

Jak už bylo řečeno výše v kapitole Historie, DJIA byl poprvé vypočten v roce 1896 a jde o nejstarší používaný index dnes. Zahrnuje přibližně třicet společností v hlavních průmyslových oborech a všechny jsou blue-chipy. Zmiňme ty pro nás zajímavé jako je IBM, Coca-Cola, General Motors.

- hodnota indexu k 22.10.2007 – 13 566.97 (vzrůst o 0.33 procenta)
- symbol DJIA

¹⁰ Údaje a grafy z:

NYSE Composite Index < <http://www.nyse.com/about/listed/lcddata.html?ticker=NYA> > (verifikováno 23.10.2007)

Následují grafy vývoje indexu za poslední měsíc a rok:¹¹

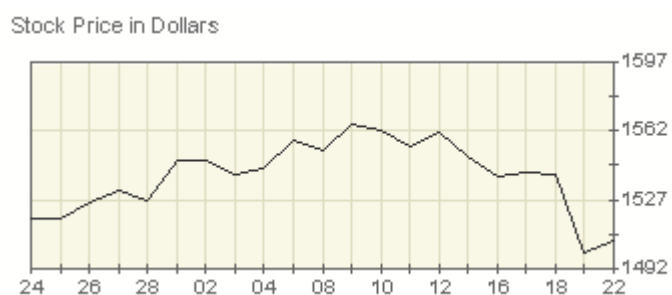

S&P 500 Index

Index zahrnující 500 vedoucích firem v hlavních oborech průmyslu v USA. Jeho vznik se datuje do roku 1923 a v roce 1957 byl rozšířen právě aby zahrnoval 500 společností.

- hodnota k 22.10.2007 – 1506.33 (nárůst o 0.38 procenta)
- symbol SPX.I

Následují grafy vývoje indexu za poslední měsíc a rok:¹²

¹¹ Údaje a grafy z:

NYSE DJIA < <http://www.nyse.com/about/listed/lcddata.html?ticker=DJI> > (verifikováno 23.10.2007)

¹² Údaje a grafy z:

NYSE S&P 500 < http://www.nyse.com/about/listed/lcddata.html?ticker=SPX_I > (verifikováno 23.10.2007)

Stock Price in Dollars

7. Závěr

V práci jsme stručně a přehledně nastínili historickou, teoretickou a z části i praktickou povahu NYSE – New Yorské burzy. K bližšímu seznámení se s problematikou NYSE doporučujeme obsáhlý archiv informací a praktických postupů uložených na oficiálním webu burzy www.nyse.com. Zde jsou také velmi přehledně a uživatelsky příjemně dostupné grafy a základní hodnoty hlavních burzovních indexů, z nichž některé byly využity jako dokumentace v této práci. K poskytování informací na tomto webu máme na konec jednu negativní poznámku. Když se NYSE propaguje jako rozvíjející se globální instituce, neměla by poskytovat informace pouze v anglickém jazyce, ale pokusit se o překlad aspoň základních dat do jiných světových jazyků.

Literatura a prameny:

[1] <http://www.nyse.com>

[2] <http://www.investice.cz>

[3] <http://paul.kedrosky.com/>

[4] PETRÁČEK, David: *Analýza, komparace a vývoj indexů Americké burzy a burzy v NSR*. Brno : Ekonomicko-Správní fakulta MU, 2005. Diplomová práce.

[5] MUSÍLEK, Petr: *Trhy cenných papírů*. Praha : Ekopress.

[6] <http://en.epochtimes.com>

[7] <http://www.danheller.com>

Přílohy:

Budova NYSE

Zdroj: http://en.epochtimes.com/news_images/2005-4-28-14_nyse-51921572.jpg

Parket NYSE:

<http://www.danheller.com/images/UnitedStates/NewYork/WallStreet/nyse-a-big.jpg>

„The Bell“

<http://www.nyse.com/about/history/1184063074309.html>